

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2023

VARFÖR FINNS RSMH?

I folkrörelser handlar mycket om själva berättandet. För folkrörelsen RSMH började berättelsen 1967, som en reaktion mot vanvården på mentalsjukhusen och har ända sedan dess handlat om att värna om och kämpa för att de mest grundläggande mänskliga rättigheterna skall gälla även för människor med psykisk ohälsa; rätten till ett värdigt liv, rätt till att ha inflytande över sin egna kropp, sin egen vård och rätt att inte bli utsatt för övergrepp och obefogat tvång när man är inlagd för vård. Under dessa, mer än femtio år av kamp och kamratskap har vi avslöjat vårdskandaler, varit bidragande till att de gamla mentalsjukhusen stängdes igen och vi arbetar ständigt för att krossa fördomar mot människor med psykisk ohälsa. Men framför allt har vi varit en röstbärare som sett till att höja röster från människor som alltför ofta inte blir hörda eller tystas ner.

RSMH har varit med på hela resan från inlåst och bortglömd på institution till att kunna delta och verka i samhället på samma premisser som andra men med (rätt) stöd. Vi har kämpat för rätten att dom av oss med psykisk ohälsa får vara på den vanliga arbetsmarknaden och inte i daglig verksamhet och skyddad verkstad. Rätten att kunna vara så nära alla andra som möjligt oavsett hur mycket din psykiska ohälsa sviktar. Rätten att leva ett liv som alla andra. Att slippa vara med om att inte få bestämma över ens eget liv, att inte få synas i samhället, att inte få en behandling som istället för att bota leder till värre psykisk ohälsa och i värsta fall bli institutionaliserad där det dessutom råder brist på insyn. Det är fortfarande svårt att leva med psykiska sjukdomar, men idag sitter man inte inlåst och obehandlad.

Vi har kommit lång väg, men det är lång väg kvar. RSMH gör skillnad på riktigt.

Under verksamhetsåret 2023 har RSMH tagit emot stöd från bland annat:

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

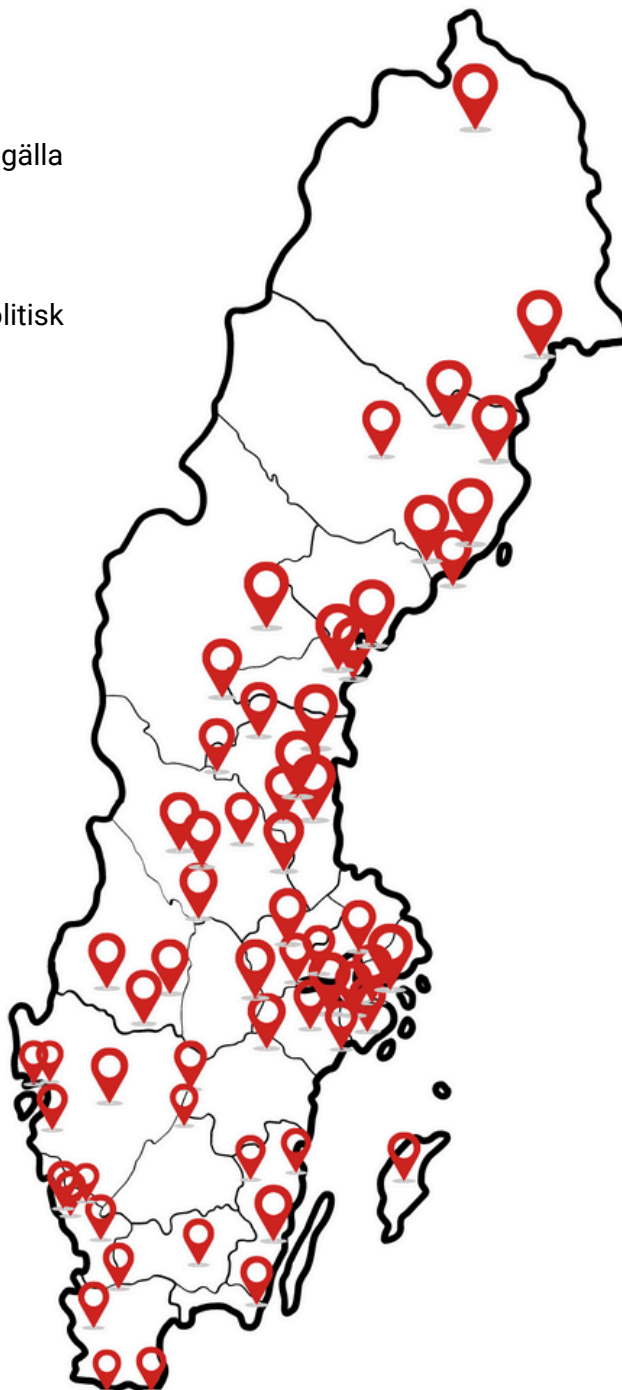
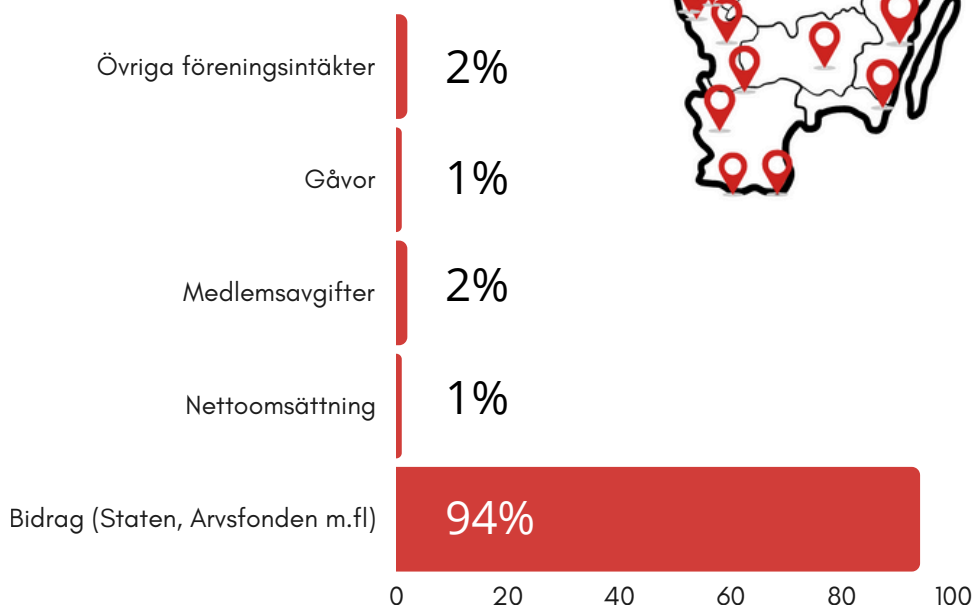
OM RSMH

RSMH värnar om och kämpar för att de mest grundläggande mänskliga rättigheterna skall gälla även för människor med psykisk ohälsa.

Detta gör vi genom en nationellt utbredd och etablerad stödverksamhet, genom intressepolitisk påverkan och opinion och genom kunskapshöjande insatser och utbildning. Vi tappar aldrig markkontakten.

- Startades 1967
- 18 distriktsföreningar
- 78 lokalföreningar
- 4 848 medlemmar
- 14 anställda
- Medlemstidning
- Expertråd

Intäktsfördelning:

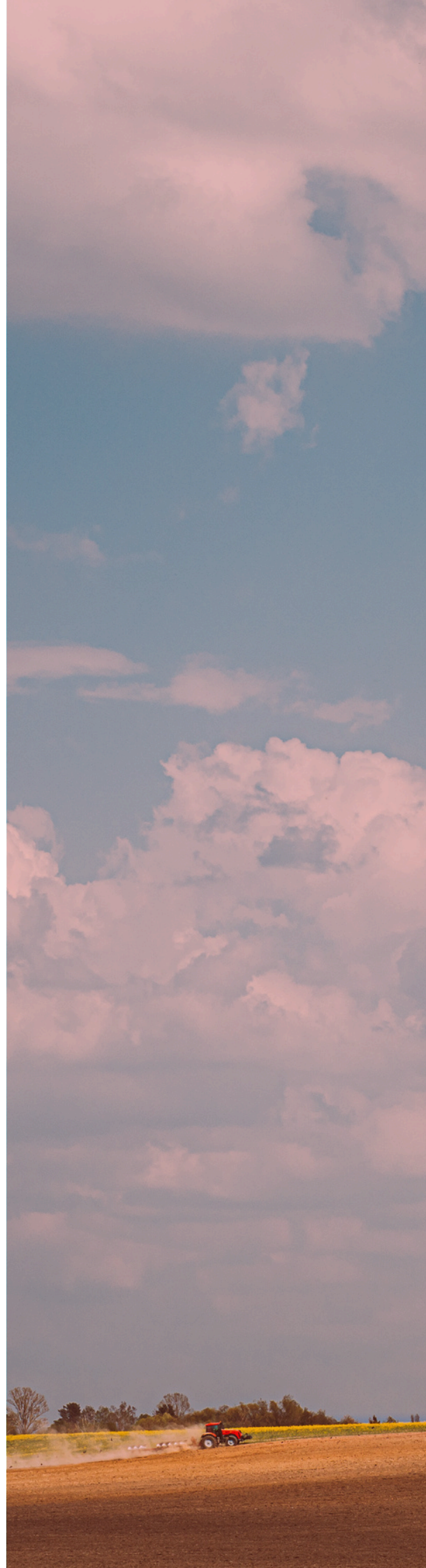

 806 följare
 5093 följare
 1072 följare

INNEHÅLL

- 6 **Kanslichefen har ordet**
- 8 **Riksförbundets uppbyggnad och funktion**
- 9 **2023: Ett år av reflektion och uppbyggnad**
- 9 Ny ledning och styrelse
- 9 Genomlysning
- 9 Strategisk plan framåt
- 10 En starkare finansiering och strategisk kommunikation
- 10 Kamratstöd är magin i lokalföreningarna
- 11 **Där kaffe bryggs uppstår samtal**
- 12 Ett räkneexempel
- 12 **Intressepolitiskt arbete**
- 13 **RSMH:s arbete i nyckelfrågor för människor med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning**
- 14 **Hälso- och sjukvård**
- 15 Tvångsvård
- 15 Psykiatriambulanser
- 15 Tandhälsa och tandvård vid psykisk ohälsa och funktionsnedsättning
- 17 Nyckelbegreppet jämlik hälsa för människor med funktionsnedsättning
- 18 **Socialtjänst och Socialpsykiatri**
- 18 Personligt ombud (PO)
- 19 **Skola**
- 19 **Högre utbildning**
- 20 **Arbetsmarknad**
- 20 **Boende**
- 21 **Privatekonomi**
- 22 **Kommunikationer**
- 22 **Tillgänglig kultur**
- 23 **Genomförda projekt och aktiviteter**
- 24 **Utbildning och kunskapsspridning**
- 24 VISAM
- 26 FATTA
- 27 Personligt Ombud för barn och unga
- 27 Ungdomsläger och Pride

- 28 RSMH och Vox Vigor
- 28 Mot ofrivillig ensamhet
- 29 RSMH:s bidrag till det långsiktiga arbete med Supported Education (SEd) sprids nu internationellt...
- 29 ...och fortsätter att växa nationellt...
- 30 **Möt Ewa och Dennis: två av RSMH:s medlemmar**
- 31 **Vi tändar ett ljus i människors mörker – RSMH:s Julkampanj 2023**
- 32 Besök hos socialminister Jakob Forssmed
- 32 Årets forskningsstipendium till Linda Wallin
- 33 RSMH:s internationella arbete
- 34 Tidningen Revansch - vår medlemstidning
- 35 RSMH utbildning AB - RUAB
- 36 **Ekonomisk kommentar över årets verksamhet samt förslag till disposition av 2023 års resultat**
- 37 Resultatdisposition utifrån Årsbokslut för räkenskapsåret 2023-01-01 – 2023-12-31

ENSAMHET: DET STÖSTA HOTET MOT FOLKHÄLSAN I SVERIGE

Kanslichef Selene Cortes har ordet.

Alla människor har ett grundläggande behov av att tillhöra en grupp och känna samhörighet med andra. Frånvaron av detta skapar ett psykiskt lidande och en fysisk stressreaktion i kroppen, som i längden kan innebära betydande hälsorisker. Det här är ingen ny kunskap. Vi har vetat det länge, och det finns gott om forskningsbelägg. Ensamhet klassas av WHO som en global hälsokris. Ändå är ofrivillig ensamhet en av vårt samhälles allra största utmaningar. Sverige är de facto världens mest individualiserade och sekulariserade samhälle. Vi har en av världens högsta antal ensamhushåll. Många både lever och dör ensamma.

Att vara ensam behöver dock inte i sig vara skadligt. Ensamhet innebär en upplevd skillnad mellan önskad nivå och faktisk nivå av sociala relationer. För den som väljer att vara ensam behöver ensamheten inte innebära hälsorisker. För människor med psykisk ohälsa är dock ensamheten inte sällan ofrivillig. Det finns nämligen inget bättre sätt att gallra bland sina vänner än att drabbas av psykisk ohälsa. Och ju svårare den är, desto fler försvinner lika snabbt som en avlöning i januari. Och har man tur och har några som stannar kvar är det troligt att du ändå kan få svårt att träffa dem. Personer med psykisk ohälsa lever inte sällan även i ekonomisk utsatthet. Det är inte ovanligt att man inte kan vara med på aktiviteter även om de är kostnadsfria, för att man inte har råd ens till bussbiljetten för att ta sig dit och hem. Så ser verkligheten för alltför många ut. Verkligheten i Sverige 2024.

“ —

Med stöd från andra kan du hitta sätt att hantera och lindra din ensamhet – och stärka din sociala och mentala hälsa!

Ensamhet är i sig ingen medicinsk diagnos, men att besväras av ensamhet under en längre tid kan leda till både psykisk- och fysisk ohälsa. Forskningsresultat indikerar att besvär av ensamhet är dubbelt så skadligt som fetma och lika skadligt som rökning, alkoholism och stillasittande. Ensamhet misstas ofta för depression eftersom symptomen liknar varandra. Det är alltså oerhört komplext eftersom ensamhet kan leda till depression, och depression likväl kan leda till ensamhet. Ibland

kan det vara svårt att veta vad som är vad. Men oavsett vilken typ av ensamhet du upplever och vad den beror på, är det viktigt att veta att känslan kan förändras. Med stöd från andra kan du hitta sätt att hantera och lindra din ensamhet – och stärka din sociala och mentala hälsa!

Vår sociala hälsa definieras utifrån våra relationer med andra människor. För att må bra behöver vi känna sammanhang, bli bekräftade och tillhöra en gemenskap. Huruvida din sociala hälsa är god bestäms bland annat av förhållandet mellan önskad nivå och faktisk nivå av

sociala relationer, samt hur du upplever mötet med andra människor. Motsatsen till social hälsa, social ohälsa, är starkt förknippad med besvär av ensamhet och isolering. Därför är vi tvärsäkra när vi hävdar att social hälsa är vägen till mental hälsa.

I Sverige finns det väldigt få naturliga, öppna träffpunkter som är kostnadsfria. Träffpunkter, mötesplatser och sammanhang behövs för att bryta ensamhet. RSMH erbjuder träffpunkter där gemenskap och social samvaro står i fokus. Våra lokalföreningar runt om i hela landet tar dagligen emot människor som är helt beroende av föreningarnas verksamhet för både sin sociala och mentala hälsa. Därför är RSMH en viktig organisation. Livsviktig för många av våra medlemmar. Den viktigaste platsen. Den enda plats man kan umgås med andra på utan att känna sig i underläge.

Civilsamhället i stort och särskilt organisationer som RSMH har en nödvändig roll i arbetet att motverka ensamhet såväl på individ- som befolkningsnivå. Vi är kamrattstödare, vänner och medmänniskor. RSMH är en gemenskap som räddar liv.

Gelene Cortes

28 mars 2024

RIKSFÖRBUNDETS UPPBYGGNAD OCH FUNKTION

RSMH är ett riksförbund med rikskansli i Stockholm, 18 distriktsföreningar och 78 lokalföreningar. Förbundsstyrelsen är organisationens högst beslutande organ och har ansvar för förbundets verksamhet under kongressperioden. Dess ordförande och ledamöter väljs vart fjärde år på kongressen. På kongressen bjuds ombud in från samtliga lokalföreningar. De år vi inte har kongress hålls årligen under maj månad ett förbundsråd där ett ombud från varje distriktsförening bjuds in att delta. Det är valberedningen som nominerar representanter till förbundsstyrelsen. Förbundet kontrolleras av en auktoriserad och en förtroendevald revisor. Förbundskansliet har ansvar för förbundets operativa arbete och leds av kanslichef Selene Cortes som tillträdde 1 maj. Vi hade under 2023 fjorton anställda.

Till förbundet hör också sex utskott;

- Arbetsutskottet: Bereder underlag till förbundsstyrelsen och har tätast kontakt med förbundskansliet
- Organisationsutskottet: arbetar nära och stöttar föreningarna i det föreningsdemokratiska arbetet
- Intressepolitiska utskottet: driver tillsammans med kansliet det intressepolitiska arbetet
- Forsknings- och utvecklingsutskottet: RSMH:s expertgrupp med forskare och specialister. Är behjälplig med forskningsstöd och förbereder underlag till verksamheten när så behövs. Ansvarar för forskningsstipendiet, som delas ut en gång per år.
- Internationella utskottet: ansvarar för RSMH:s nationella arbete.
- Ungdomsutskottet: på kongressen 2023 togs beslut om att även införa ett ungdomsutskott. Detta håller på att byggas upp av medlemmar mellan 15-24 år.

Varje lokal- och distriktsförening är egna enheter med egna organisationsnummer. Dessa är helt medlemsstyrda och verkar på lokal och regional nivå, och framför allt genom att bedriva stödverksamhet. Detta är hjärtat av vår verksamhet. Vi är livsviktiga för många av våra medlemmar.

FÖRBUNDETS UPPGIFTER ÄR ATT:

- Stötta och bidra till att utveckla lokalföreningarnas och distriktens verksamhet.
- Nationellt driva sakfrågan genom intressepolitiskt arbete, kunskapsspridning och utbildning, samt metodutveckling och utvecklingsprojekt.
- Påverka och samarbeta med nationella myndigheter, departement och riksdag.
- Samverka med Funktionsrätt Sverige, Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH), och andra brukar- och anhörigorganisationer.
- Samverka med systerorganisationer i andra länder efter ekonomisk förmåga.

2023: ETT ÅR AV REFLEKTION OCH UPPBYGGNAD

2023 har varit ett år av analys, reflektion, förändring och uppbyggnad. Vår kärnverksamhet är våra lokalföreningar och att människor med psykisk ohälsa har en plats att samlas, växa, bidra och läka. Covidpandemin påverkade i allra högsta grad vår verksamhet på många håll i landet. Det är onekligen en stor utmaning att fortsätta bedriva en verksamhet som bygger på sociala sammanhang när man inte får träffas. Det faktum att många av våra medlemmar också lever i ett digitalt utanförskap gjorde att vi inte enkelt kunde ställa om verksamheten till att innehålla digitala alternativ, något vi tar med oss in i det fortsatta planeringsarbetet.

NY LEDNING OCH STYRELSE

Efter en lång rekryteringsprocess kunde vi till slut välkomna vår nya kanslichef Selene Cortes till förbundskansliet. 2023 var dessutom kongressår, där vi fick en ny sammansättning i styrelsen och Tore Hansson valdes till ny förbundsstyrelseordförande.

GENOMLYSNING

Under de senaste åren har man tagit hjälp av två externa leverantörer som gjort två separata genomlysningar av organisationen. På kongressen, där ombud från alla lokalföreningar var inbjudna, arbetade vi också igenom tankar kring den nuvarande organisationen och utvecklingsmöjligheter inför framtiden. Samtal och intervjuer har också gjorts med samtliga kanslianställda och workshops tillsammans med den nya styrelsen. Bilden av RSMH, dess svagheter, styrkor och möjligheter stämmer överens med varandra både från intern och extern genomlysning. Det är tydligt att, trots att RSMH fortfarande har ett starkt varumärke hos myndigheter och vården är vi tämligen okända hos den stora massan. Där andra lagt medel på kommunikation har vi fortsatt byggt verksamhet. Bland annat på grund av det ligger vi efter i såväl profilering som varumärkesplacering och vi uppfattas bland annat gammalmodiga, byråkratiska och långsamma. Det råder dock ingen tvekan om att vi har en unik organisation. Men snart 60 aktiva verksamhetsår, 78 lokalföreningar, spridda över hela Sverige, och nästan 5000 medlemmar har vi det som många andra organisationer drömmer om. En gedigen historia med dokumenterad nytta, en lokalt förankrad verksamhet spridd över hela Sverige, och medlemmar som representerar en av våra mest utsatta grupper i Sverige. Vi har aldrig tappat markkontakten. Här är vår själ och vårt hjärta. Vårt kött och blod. Anledningen till att vi finns, och behöver finnas.

STRATEGISK PLAN FRAMÅT

Från det massiva genomlysningsarbetet tillsammans med omvärldsbevakning har vi sedan lagt grunden för en ny strategi för att kunna utveckla verksamheten att dels kunna svara snabbare på omvärldens behov, utöka stödverksamheten även med digitalt stöd, samt att bygga upp en intern infrastruktur för att bättre kunna utgöra ett mångsidigt stöd till våra medlemmar och lokalföreningar. Vi har arbetat för att stärka såväl de interna samarbetet på förbundskansliet som bandet mellan kansli och distrikt-och lokalföreningar. Målet är alltså att kunna erbjuda stöd och verksamhet till fler. Vår målgrupp är stor och behovet är enormt. Tillsammans med våra medlemmar och lokalföreningar kommer vi nu att ta oss in i både samtid och framtid.

EN STARKARE FINANSIERING OCH STRATEGISK KOMMUNIKATION

Två av de absolut viktigaste förutsättningarna för att nå våra mål är att etablera en kompletterande finansiering till stats- och projektbidrag. De senaste årens minskade statsbidrag och folkbildningens skakiga situation påverkar oss ordentligt. Under våren 2023 beslutade den nya ledningen att RSMH skulle sjösätta en insamlingsverksamhet och därför ansöka om 90-konto och medlemskap i Giva Sverige. Dessa processer satte i gång efter sommaren och mot slutet av året beviljades såväl 90-konto som medlemskap i Giva. Då togs även beslut att använda delar av det egna kapitalet för att anställa en insamlingsansvarig med uppgift att bygga upp en insamlingsverksamhet samt en strategisk kommunikatör med uppgift att bygga upp en stark och bred kommunikation som speglar RSMH starka och ofta livsviktiga verksamhet.

För att bättre kunna stötta våra lokalföreningar med på den resan togs beslut att även (åter)anställa en föreningsombudsman, en funktion som funnits tidigare, men som de senaste åren prioriterats bort på grund av bristande ekonomiska resurser. Dessa tjänster annonserades ut innan juledigheten och i februari blev alla rekryteringar klara! En del i detta arbete är också att se över vår grafiska profil och att göra om hemsidan. Upphandlingar har gjorts för att teckna avtal med ny webbyrå och för att ta fram ny grafisk identitet, och arbetet har påbörjats. Vi har även sett över arbetet med GDPR, utsett en GDPR ansvarig som fått utbildning för att säkerställa vår hantering av personuppgifter. Vi är därmed riggade att landa en starkare och mer långsiktig finansiering och vi går in i 2024 med bättre förutsättningar än någonsin.

KAMRATSTÖD ÄR MAGIN I LOKALFÖRENINGARNA

Kamratstöd, medmänskligt stöd, empatiska samtal eller stöttande samtal. Kärt barn har många namn. Kärnan i RSMHs verksamhet är det direktstöd som medlemmarna får i vår verksamhet i lokalföreningarna. Hos oss kallar vi det för kamratstöd. Här finns för många en plats där man får vara sig själv med allt vad det innebär. Det kan låta som en klyscha, men för en person med psykisk ohälsa som levt med skam och stigma, kanske under flera års tid, kan det vara rent livsavgörande att ha en plats att komma till där mående och eventuella diagnoser inte behöver hållas hemliga, där tillkortakommanden delas med andra och där liknande erfarenheter kan utbytas. Vi alla behöver en flock. Många med psykisk ohälsa har erfarenhet av att hamna utanför sociala sammanhang eller en arbetsgemenskap. Vi vet att ofrivillig ensamhet och isolering är livsfarligt. På RSMH är kamratstödet ett av de mest centrala begreppen och vi arbetar kontinuerligt för att man i lokalföreningarna skall kunna fördjupa sig i såväl vardagligt stöd som svåra samtal.

DÄR KAFFE BRYGGS UPPSTÅR SAMTAL

På RSMH:s lokalföreningar runt om i landet bryggs det omkring en kvarts miljon koppar kaffe och serveras ca 100 000 måltider. Att fika och äta tillsammans innebär gemenskap, sällskap och kamratskap och har en central roll i RSMH:s verksamhet. Mängden kaffe och mat vi serverar illustrerar de mängder av samtal vi skapar förutsättningar för. Enbart det här enkla överslaget innebär över 350 000 samtal om året. I lokalföreningarna pågår dessutom en mängd annan verksamhet med samma syfte. *Ingen skall behöva må dåligt ensam.* Här listar vi några av våra lokalföreningarnas prestationer i siffror, som exempel.

RSMH MITTPUNKTEN MALMÖ

Koppar kaffe serverade:
10950 st

Måltider serverade:
5475 st

Aktiviteter anordnade:
356 st

Exempel på aktiviteter:

Spel

Bio

Utflykter och utställningar

Studiecirklar

Läger

Utbildning i att söka fonder

RSMH SÖDERTÄLJE, FÖRGÄT MIG EJ

Koppar kaffe serverade:
7000 st

Måltider serverade:
3120 st

Aktiviteter anordnade:
624 st

Exempel på aktiviteter:

Hemlagad lunch en gång i veckan

Korvgrillning en gång i veckan

Julbord

Utflykter

Luciafirande

RSMH KALIX, LJUSGLIMTEN

Koppar kaffe serverade:
3300 st

Måltider serverade:
300 st

Aktiviteter anordnade:
168 st

Exempel på aktiviteter:

Bingo en gång i månaden

Fikaträffar

Bowling

Luciafirande

Kamratstödande verksamhet

Utflykter

RSMH, EN MYCKET KOSTNADSEFFEKTIV VERKSAMHET. ETT RÄKNEEXEMPEL:

Många av våra medlemmar har erfarenhet av sluten psykiatrisk vård. En del lever med svår psykisk sjukdom och har tillstånd som innebär ett mående som skiftar ordentligt under, många gånger, långa perioder i livet. Vi vet att många, tack vare arbetet som sker i våra lokalföreningar, har sparat in otaliga dygn i heldygnsvården. Vi gjorde ett försök att jämföra kostnaderna för slutenvård med kostnaderna för en medlem i en lokalförening. Det är dock en utmaning eftersom kostnaderna ser olika ut i landet och det är också skillnad vilken typ av vård det handlar om. På PIVA (Psykiatrisk intensivvårdsavdelning), högspecialiserad vård och rättspsykiatri kan kostnaderna per person och dygn uppgå till 10 000/ natt medan ett dygn i allmänpsykiatri som lägst kostar ca 5000. Men för att få ett snitt som i alla fall inte är för högt använder vi 6000 kronor per person och dygn. Om vi då räknar jämför med exempelvis lokalföreningen i Malmö som har drygt 300 medlemmar kom vi fram till en kostnad på 8 kr per person och dygn. Det är lätt att se att vår verksamhet är mycket kostnadseffektiv och sparar staten enorma pengar där vi har etablerad verksamhet.

INTRESSEPOLITISKT ARBETE

Trots att 2023 varit ett år av analys, reflektion och planering har vårt intressepolitiska arbete alltjämt fortgått. Vi är en stark och ofta tillfrågad remissinstans, vilket vi tar mycket seriöst. Under året har vi lämnat följande egna yttranden:

- **RSMH:s yttrande över betänkandet Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52)**

Viktigt att inte kampen mot kriminella gör välfärdssystemen mer otillgängliga för behövande.

RSMH stödjer givetvis att den som uppsåtligt vilseleder det allmänna i syfte att utfå och konsumera förmåner man inte har rätt till hålls ansvarig för brott och att brottsförebyggande insatser och rutiner tillförs välfärdssystemets administratörers verksamhet. Likaså önskar även RSMH att felaktiga utbetalningar som ofta resulterar i återkrav mot utsatta människor med obefintliga ekonomiska marginaler minskar. Vad RSMH fruktar är dock att bieffekterna av utredningens förslag och dagens fokus på kontroll och mer komplext ansökningsförfarande för den som önskar ta sina rättigheter i välfärdssystemet i anspråk leder till utmaningar och högre trösklar för människor med psykisk ohälsa och funktionsnedsättningar.

- **RSMH:s yttrande över promemorian Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd (Ds 2023:23)**

Alla som bor i Sverige ska ha samma möjlighet att vid behov få tillgång till god hälso- och sjukvård. Förutsättningarna att kunna vända sig till hälso- och sjukvårdens verksamheter måste så långt det är möjligt utjämnas, då endast vårdbehoven ska avgöra insatsernas omfattning

och karaktär och inte var i landet man bor eller vem man är. Även andra hinder mot att den enskilde ska få del av vården såsom, ekonomiska, sociala och kulturella måste från samhällets sida undanröjas men också då geografiska hinder. Vårdresurserna ska med andra ord vara geografiskt rättvist fördelade. RSMH välkomnar därför föreliggande utredning. RSMH ställer sig inte i grunden på något sätt kritiska till privatiseringar men önskar ett mycket tydligare fokus på kvalitet snarare än ekonomi och "utökade marknader" vid upphandlingar framöver samt frekventa utvärderingar ur ett patientperspektiv. RSMH skulle uppskatta en dialog om faktiska utfall för patienter, vårdtagare och "välfärdskonsumenter" hellre än en alltför vanligt förekommande verklighetsfrämmande ideologisk tuffpåktning.

- **RSMH:s yttrande över betänkandet Från delar till helhet – Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja (SOU 2023:5)**

Viktigt förslag för att inte falla mellan stolarna vid psykisk ohälsa och skadligt bruk (missbruk). Ett övergripande förslag i utredningen är att insatserna till personer med skadligt bruk och beroende ska bli mer samordnade, behovsanpassade och personcentrerade. Dessa syften ligger i linje med fundamentala etiska värden och adresserar de problembilder som våra medlemmar mött, uttryckt stark frustration över och emellanåt förorsakat att de blivit utan god vård och stöd med ibland katastrofala följder som resultat. Ett liv präglad av ett stort lidande, försämrad livskvalitet, utanförskap, en avsaknad av en trygg boendesituation och skälig ekonomi, socialt sammanhang, mening och sysselsättning är inte värdigt någon och därav välkomnar RSMH denna utrednings ambition att ta ett krafttag för en utsatt grupp.

- **RSMH:s yttrande över Statens skolverks förslag till nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet 2023–2027**

Avgörande brister i Skolverkets förslag. För de yngre är RSMH ytterst tveksam till värdet med utökad "skärmtid" och undrar på vilken grund Skolverket kommit fram till att detta är en bra idé? Någon erfarenhetsmässig kunskap till stöd för det har i varje fall inte RSMH. Likt övriga inom Funktionsrätt Sverige hade även RSMH förväntat sig att ett särskilt fokus skulle ligga på de delar som rör just digitala verktyg för stödinsatser och informellt stöd i skolan till barn och unga med olika behov och förutsättningar utifrån rastret social och psykisk hälsa. Bristen i detta är inte bara generellt beklaglig utan i RSMH:s ögon ett direkt svek mot barn och unga med utmaningar i psykisk hälsa och psykiska funktionsnedsättningar. Ännu en strategisk brytpunktsmöjlighet för att stämma i bäcken istället för i ån i utsatta ungas resa mot livslångt utanförskap fuskas därmed bort i detta hafsverk av Skolverket.' Med mildast möjliga språkbruk är det med andra ord RSMH:s bestämda uppfattning att den föreslagna strategin i detta avseende måste kompletteras och revideras innan något annat sker.

Förutom de större betänkanden vi lämnar in enskilt arbetar vi även tillsammans med våra paraplyorganisationer eller andra organisationer inom branschen för att debattera viktiga gemensamma frågor. Under 2023 debatterade vi bland annat för att säkra stödet till Personligt Ombud (Dagens Samhälle) och för att uppmärksamma att barn med funktionsnedsättning ofta far illa i skolan (Uppsala Nya Tidning).

RSMH:S ARBETE I OLIKA NYCKELFRÅGOR FÖR MÄNNISKOR MED PSYKISK OHÄLSA OCH FUNKTIONSNEDSÄTTNING

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Det tar längre tid att komma tillbaka i arbete för dem som är sjukskrivna på grund av en psykiatrisk diagnos (över hälften av alla sjukskrivningar idag) än vid andra sjukdomar. För många innebär den psykiska ohälsan långvariga funktionsnedsättningar. Många som drabbas av psykisk och social ohälsa har haft svåra upplevelser och påfrestningar redan tidigt i livet. RSMH vill att psykiatrin ska vara tvärvetenskaplig med social inriktning. Det kräver ökat samarbete mellan den psykiatriska vården, socialpsykiatrin och med brukarstyrd verksamhet. Dessutom ska vården ha individen i fokus och alltså vara personcentrerad, menar RSMH. RSMH driver aktivt kravet att personer med psykisk och social ohälsa ska få god vård, både för psykiska och fysiska besvär och sjukdomar. Det kräver att primärvårdens kompetens förstärkas.

RSMH önskar att alla människor med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning får vara delaktiga i utformningen av sin vård och får stöd och hjälp med att hålla en god fysisk hälsa samtidigt som den psykiatriska vården är fri från tvång. I denna riktning har RSMH verkat 2023, men oerhört mycket återstår att göra både för RSMH och tillsammans med våra samverkanspartners inom Funktionsrätt Sverige och NSPH likväl som med andra goda samhällskrafter.

Kvaliteten på vården ska vara hög över hela landet och utbudet för patienterna ska vara brett så att alla kan få den vård och möjlighet till återhämtning som fungerar för dem. RSMH har också vid upprepade tillfällen lyft att det måste gå lättare och fortare att hamna rätt i vården om du står med "fel symtom på fel mottagning". Här behöver vården tänka nytt och bli mer effektiv och flexibel för att inte säga holistisk och ta ansvar för hela människan som söker hjälp. Något som inte alltid lätt låter sig göras under New Public Management (NPM) vilken RSMH också påtalat under 2023.

Personer med psykisk och social ohälsa har betydligt sämre fysisk hälsa, mer beroendeproblematik och sämre tandstatus än befolkningen i övrigt. Genom tillgänglig vård och socialpsykiatri som ser hela människan kan det förändras. Att förbättra livskvaliteten för personer med psykisk och social ohälsa måste ingå som en självklar del i det allmänna folkhälsoarbetet. Tandvården måste också utformas så att personer med svag ekonomi och tandproblem kan få en god tandhälsa.

RSMH noterar ännu år 2023 otaliga skrämmande exempel på hur människor "faller mellan stolarna". Personer som samtidigt har psykos och missbruksproblematik skickas mellan enheter och får inte behandling någonstans. Barn med ångest och självmordstankar hänvisas från elevhälsan till barn- och ungdomspsykiatrin, därifrån med remiss till specialister och sedan vidare tillbaka till elevhälsan. Barn och unga måste upprepa sina berättelser gång på gång för olika myndighetspersoner men får inte hjälp av någon. Personer med psykisk ohälsa och behov av stöd från både regionen och kommunen får ingen samordning. Så här ser det ut trots att flera lagar slagit fast skyldigheten för huvudmännen att samarbeta. I både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen finns en bestämmelse om att kommunen och regionen ska göra en samordnad individuell plan (SIP) när insatser behöver samordnas. Bestämmelsen gäller även de privata företag som anlitas. SIP finns med också i lagen om samverkan vid utskrivning

från sluten hälso- och sjukvård. Dessutom finns Lagen om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet, vilken innebär att regionen tillsammans med en eller flera kommuner kan starta en nämnd som tar ett helhetsansvar.

RSMH har under 2023 och kommer även fortsättningsvis att behöva fortsätta adressera dessa utmaningar trots att en del offentliga utredningar rört sig över dessa frågeområden är alls inte alla problem här idag på regering och riksdags bord med skarpa förslag för nödvändiga reformer.

TVÅNGSVÅRD

Att få bort tvånget inom den psykiatriska vården är centralt för RSMH. Att bli utsatt för våld är inte bara kränkande, det försämrar också den psykiska hälsan ytterligare. Dessutom påverkar det människors förtroende för samhället och viljan att ta emot vård frivilligt i framtiden.

Tvångsvård är, menar RSMH, en motsägelse eftersom tvång och vård inte går att förena. En framgångsrik vård bygger på samverkan, förtroende och överenskommelser mellan patient och vårdgivare. RSMH är särskilt kritiska till åtgärder som tvångsmedicinering och bältning; att medicinering under fasthållning i LPT för gruppen under 25 år till 85% drabbat unga tjejer, enligt Socialstyrelsens statistik, är också ett exempel på tvångets märkligheter. Arbetet från RSMH:s sida att motverka förekomsten av tvång och våld mot människor med psykisk funktionsvariation har under 2023 nått vissa kunskapsmässiga framgångar, men inte på något avgörande sätt förändrat en problematisk praxis inom psykiatri i stort. RSMH förespråkar att bältesläggning helt avskaffas.

PSYKIATRIAMBULANSER

Under 2023 har fler psykiatriambulanser introducerats i Sverige något som RSMH efterlyst länge. Psykiatriambulanser ger personer i akut kris, möjlighet att få ett bra bemötande av kunnig personal. Även olika varianter av självinläggning inom psykiatri har ökat till RSMH:s glädje som aktivt förespråkat att detta från början norska metodupplägg måste användas minst lika brett i Sverige.

TANDHÄLSA OCH TANDVÅRD VID PSYKISK OHÄLSA OCH FUNKTIONSNEDSÄTTNING

När det gäller tandhälsa gick RSMH ut brett vid årsskiftet 2022/2023 för att väcka opinion för att denna måste ses som en naturlig del av Hälso- och sjukvården. För många av RSMH:s medlemmar är bristande tandhälsa dessutom kopplat till biverkan (exempelvis muntorrhet) av medicinering insatt inom Hälso- och sjukvård. De stöd och "frikort" som erbjuds inom tandvården är idag krångliga för många av RSMH:s medlemmar, med olika funktionsnedsättningar, att förstå och tillgängliggöra sig. RSMH:s uppfattning är att man skulle ha gått direkt på ett helt samordnat system för styrning av hälsovård, tandvård och sjukvård. Då hade ansvaret lagts på regionerna och styrts på samma sätt som övrig verksamhet inom hälso- och sjukvårdsområdet som regionerna hanterar. Då hade man också kunnat släppa på kravet att blanda in Försäkringskassan och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, i styrning och beslutsfattande.

RSMH är övertygade om att ett sådant system kan genomföras utan höga merkostnader. Bara man gör en riktig och seriös grundkalkyl. För att ett sådant system ska kunna genomföras måste det börja med att det formuleras en målsättning om att tandvården ska bli en integrerad del av hälso- och sjukvården. En del av det skulle kunna vara att sluta använda ordet "tandhälsa" och i stället låta det ingå i begreppet "folkhälsa". Det skulle underlätta för skapandet av ett enda hälso- och sjukvårdssystem för hela kroppen, där tänderna äntligen skulle ingå.

RSMH är inte ensam på sin syn på tandhälsa och tandvård och fick under 2023 många positiva återkopplingar på tanken att integrera tandhälsan i ett enda hälso- och sjukvårdssystem. Från ansvariga politiker har dock responsen varit sval även om mindre partier som Miljöpartiet och Liberalerna i sak uttryckt sig positivt till tanken principiellt.

NYCKELBEGREPPET JÄMLIK HÄLSA FÖR MÄNNISKOR MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Ojämlikhet i hälsa kan beskrivas som systematiska skillnader i hälsa mellan grupper med olika social position, uttryckt i till exempel utbildning, inkomst eller yrke. Jämlik hälsa är frånvaron av sådana skillnader. Diskrimineringsgrunderna kön, ålder, födelseland, sexuell läggning och funktionsnedsättning kan också vara orsaker till ojämlikhet i hälsa [1].

En viktig nyansering i diskussionerna inom detta såväl i förbundet RSMH som i bredare diskussioner är att vi närmar oss begreppet psykisk ohälsa som påverkansfaktor för jämlik hälsa genom upplevda funktionshinder och bristande tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning och hur det i sin tur påverkar psykisk hälsa på ett sätt som är en utmaning för att uppnå jämlik hälsa. Härvid har vi att förhålla oss till att vissa grundläggande funktionsnedsättningar är av psykisk natur eller yttrar sig som en kombination av somatiska och psykiska uttryck. Men, vi förväntas förhålla oss neutrala till just detta då det är möjligheten till jämlik hälsa för människor med en konstaterad grundläggande funktionsnedsättning som tematiskt är utgångspunkten för vår diskussion.

En livsomställning [2] efter eller en livsutveckling med en konstaterad funktionsnedsättning borde i teorin inte i sig behöva leda till ytterligare utmaningar i hälsa utifrån idén om jämlik hälsa. En förhöjd risk att utveckla psykisk ohälsa utan ett omedelbart samband med grundtillstånd är indikativt för att jämlik hälsa inte råder i samhället.

[1] Folkhälsomyndigheten. (11 mars 2024). *Om folkhälsa*.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/tema-folkhalsa/vad-ar-folkhalsa/folkhalsa-och-jamlik-halsa/>

[2] Gullacksen A-C. (1998). *När smärtan blir en del av livet. Livsomställning vid kronisk sjukdom och funktionshinder*. Lund: Socialhögskolan, Lunds universitet.

SOCIALTJÄNST OCH SOCIALPSYKIATRI

RSMH vill säkerställa att alla får rätt till ett värdigt liv genom att göra Socialtjänstlagen (SoL) till en rättighetslag och undersöka möjligheterna att införa Basinkomst för alla. Ingen ska nekas vård eller behöva vara fattig som en konsekvens av sin psykiska ohälsa. Därför behövs en reform inte bara av psykiatrin, utan av samhället.

När det gäller RSMH:s krav om att göra Socialtjänstlagen (SoL) till bindande rättighetslag. Så är ju i dagsläget 2023 SoL mer inriktad på kommunernas skyldigheter än individens rättigheter. Lagen bör istället omfatta insatser som de berörda kan ha rätt till för att kunna leva som andra och med goda levnadsvillkor. Det förslag till ny Socialtjänstlag som 2023 bereds i Regeringskansliet för att konkretiseras i lagförslag 2024 innehåller, i RSMH:s ögon stora brister, vilket man kommunicerat och utvecklat till regeringen.

Samordnade individuella planer (SIP) med budget och vite är en tanke från RSMH för att undvika att SIP blir pliktvikta papperssvalor. Olika utvärderingar har visat att SIP ofta fungerar dåligt, exempel visar på dålig brukarmedverkan, dålig samverkan, ojämn användning och så vidare. Det är lagstadgat att den som behöver insatser från två huvudmän (oftast regionen/landstinget och kommunen) har rätt till en SIP. Men det finns inga sanktioner för dem som inte följer upp eller genomför det, inga sätt att utkräva ansvar för den huvudman som inte lever upp till åtagandena

RSMH har i socialpolitiska frågor inte bara arbetat nationellt intressepolitiskt, utan också angripit de strukturella utmaningarna på området med lokal samverkan mellan medlemsföreningar och kommunal socialtjänst och socialpsykiatri på många olika håll i landet. Här har dock inte så många IOP - Överenskommelser om idéburet offentligt partnerskap – kommit till stånd som RSMH önskat även om kommunikation och samverkan på många platser runtom i Sverige varit god.

PERSONLIGT OMBUD (PO)

Människor med psykiska funktionsnedsättningar har ofta så många olika kontakter med kommunen, myndigheter och psykiatri att de måste fungera som projektledare. Då kan personliga ombud, PO, vara en stor hjälp. Kommunen är ansvarig för verksamheten, men PO arbetar på uppdrag av den som behöver hjälp.

I många fall har PO gjort att personer som tidigare levit i kaos fått ordning på sina liv. Trots det stora behov som finns så saknas ännu år 2023 PO i många av landets kommuner. Enligt bekräftad statistik för 2022 hos Socialstyrelsen var det redan då 17 % av Sveriges kommuner som saknade PO. Olika rapporter och inspel om PO under 2023 har lyft behov av att se över beskrivningen av målgruppen och syftet med personligt ombud (PO) och att detta med fördel kan göras i samverkan med brukar- och anhängigorganisationer. Här har RSMH, som varit med på hela resan med PO sedan testverksamheten på 1990-talet fram till idag, tydligt ställt oss beredda att bidra.

SKOLA

Psykisk ohälsa har fortsatt öka bland unga med sämre skolprestationer och problematisk skolfrånvaro som följd. Trots en mer utvecklad och spridd kunskapsbas 2023 har skolorna och deras elevhälsoteam stora utmaningar att möta ungas behov och konstruktivt samverka med socialtjänst och Barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Utsattheten i sociala medier och "osynlig" mobbing gör att många idag drar sig för att vara i skolan vilket riskerar att förstärka osund isolering och psykisk ohälsa. RSMH har i olika sammanhang lyft utmaningarna vid övergångar förskola-skola, skola-gymnasieskola som viktiga för att värna elevers psykiska hälsa och för att ett adekvat stöd inte faller bort eller uteblir för unga med psykisk funktionsnedsättning. RSMH efterlyser bättre dialog och samverkan, inte minst med unga själva! Den ökade skolfrånvaron 2022–2023 riskerar att maskera ökad psykisk ohälsa och risk för psykisk ohälsa och/eller skadligt bruk.

Trygghet och studiero för alla elever främjas inte heller av dräneringar av kommuners ekonomi för att retroaktivt finansiera friskolors fiktiva kostnader för den sociala tyngd som driver upp kommunala skolors kostnader. RSMH välkomnar därför regeringens senkomna initiativ (Dir 2023:153, En nationell skolpengsnorm för ökad likvärdighet) i november 2023 och ser fram emot länge efterfrågad förbättring här. En utarmad kommunal ekonomi sätter ju också kompletterande stöd - för att möjliggöra en trygg uppväxt och skolgång - till utsatta familjer och unga via socialtjänst och socialpsykiatri under press och resursbrist.

RSMH har under 2023 aktivt sökt sprida kunskap om metoder med rötterna i psykiatrisk rehabilitering ännu inte brett implementerade i Sverige - såsom Supported Education (SEd) - vilka kan främja skolnärvaro och skolnöjdhet för elever med utmaningar av psykosocial art.

HÖGRE UTBILDNING

Högre utbildning är inte omöjlig för människor med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning. Men, tyvärr samvarierar för många mer omfattande insjuknande med den tid i livet man precis påbörjat högre utbildning; i förekommande fall flyttat till en universitetsstad utan familj eller tidigare sociala nätverk tillgängliga, med en ny studieroll och ansvar jämfört med grundskola och gymnasium och en pressad ekonomi och/eller behov att komplettera studiemedel med extrajobb.

Att läsa vid universitet och högskola är utmanande och information om var och hur stöd kan erbjudas den som sviktar i sin psykiska hälsa är något som efterlyses. Likaså stöd att få en förutsägbar ekonomi som student i grunden och vid psykisk ohälsa. Här har RSMH sedan länge efterlyst bättre och tydligare insatser från såväl universiteten, studenthälsan, studentbostäder, CSN och övriga aktörer så att människor inte ska behöva krascha ut så totalt på grund av psykisk ohälsa under studietiden. RSMH ser efter de även under 2023 omfattande "utsorteringarna" av människor med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning. Den statistik som förs (Eurostudent VI) är för grov och infrekvent menar RSMH utifrån att senaste publicerade sammanställningar 2023 firar fem (5) år på nacken. RSMH tror att problem och utmaningar är betydligt mer omfattande bland de studerande 2023 utifrån psykisk ohälsa och

brist på stöd och anpassningar vid psykisk funktionsnedsättning.

Här varierar det stöd som erbjuds kraftigt över landet och svensk rehabilitering är fortfarande fokuserad på rehabilitering i omedelbar riktning mot arbetsmarknad oavsett hur nära en högskoleexamen någon är. RSMH har återkommande kritiserat detta, inte minst utifrån det faktum att enkla jobb på arbetsmarknaden aldrig varit så få som de nu 2023 blivit. Utan tillräcklig och adekvat utbildning hjälper det inte om du återhämtat dig från psykisk ohälsa och med hjälpmedel och anpassningar kan hantera resterande funktionsnedsättningar du kommer fortfarande ha svårt att i praktiken komma ut på arbetsmarknaden.

Även här tror RSMH på psykiatriska rehabiliteringsmetoder som Supported Education (SEd) och ett bättre arbete mot stigma och fördomar.

ARBETSMARKNAD

Som noterats ovan så tar det längre tid att komma tillbaka i arbete för dem som är sjukskrivna på grund av en psykiatrisk diagnos (över hälften av alla sjukskrivningar idag) än vid andra sjukdomar. I delar av detta ligger utmaningar i otrygga anställningar och brister i arbetsmiljö. Dessa faktorer som pressar ut många från arbetsmarknaden blir också trösklar för att få tillträde och fotfäste för människor med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning. Den ökade arbetslösheten 2023 har här ökat trycket än mer.

Sedan är det ett faktum att enkla jobb på arbetsmarknaden aldrig varit så få som de nu 2023 blivit. Detta är ett påtagligt strukturellt problem för den som pga. psykisk ohälsa inte haft möjlighet att fullfölja högre utbildning. Utan adekvat högre utbildning hjälper det inte om du återhämtat dig från psykisk ohälsa och med hjälpmedel och anpassningar kan hantera resterande funktionsnedsättningar du kommer fortfarande troligen inte komma ut och få fotfäste på arbetsmarknaden.

För de personer som inte kan arbeta på den vanliga arbetsmarknaden måste det, menar RSMH, finnas annan typ av sysselsättning där personer får arbeta i den mån de orkar och med något som de tycker är meningsfullt att göra.

BOENDE

RSMH har länge arbetat för att människor med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning ska ha en reell rätt till ett eget hem. En plats där man känner sig trygg, där man får vara sig själv och som man bestämmer över. Ett hem är grundläggande för att man ska kunna återhämta sig och även ta emot och engagera sig i behovd vård, stöd, omsorg eller anpassningar. Med rätt stödinsatser kan alla människor klara av att ha ett eget hem menar RSMH. Stödet kan handla om boendestöd, personligt ombud eller sviktboende.

RSMH menar att ha en trygg, fast bostad kan vara grunden som gör att det överhuvudtaget kan bli möjligt att ta emot hjälp för annan problematik, som psykisk ohälsa. Många kommuner har

idag villkorat (trappstegsmodell) Bostad först, precis som försökslägenheter, något som RSMH ställer sig skeptisk till då vi anser att rätten till en fast bostad ska vara utan villkor.

Kommunerna måste bli bättre på att ge människor stöd i vardagen och även erbjuda alternativa boendeformer som kan anpassas efter den enskildes behov och önskemål. RSMH har påpekat att det behövs fler mellanformer av boenden, som sviktboenden, för personer med psykisk ohälsa. Att kunna erbjuda en riktig bostad i ett vanligt bostadsområde, med det stöd och den hjälp som personen behöver i hemmet, blir alltid, menar RSMH, mer samhällsekonomiskt och framför allt bättre och mindre stigmatiserande för brukaren.

RSMH har vidare framfört att alla som ska arbeta som boende- eller individstödare måste erbjudas och genomgå adekvat utbildning för uppdraget. RSMH menar att det finns kunskapsbrister om sådant som bemötande och kunskap om hur psykiska funktionsnedsättningar kan variera över tid och yttra sig på olika sätt vilka behöver adresseras. Här är många kommuners sviktande ekonomier 2023 ett påtagligt problem. RSMH har kontakter med brukare som vittnat om att de har blivit så dåligt bemötta av boendestödet att de sagt upp det. På andra håll nekas personer med psykisk ohälsa boendestöd om de har samtida missbruksproblematik. RSMH kräver att Boende- och individstöden ska stärkas genom en satsning på utbildning och att Boendestödet ska vara avgiftsfritt för brukaren.

PRIVATEKONOMI

Generellt är RSMH:s erfarenhet att människor med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning har väsentligt lägre inkomst, högre levnadskostnader och kortare utbildning än de flesta andra i samhället. De har dessutom svårare att få ett arbete och riskerar att fastna i ett livslångt beroende av bidrag. Bristen på pengar skapar stress i vardagen och hindrar återhämtning. Fattigdomen kan leda till ensamhet, något som också kan försvåra möjligheterna att få ett jobb, eftersom sociala nätverk ofta är avgörande i arbetssökandet. Ensamheten kan i sig också medföra försämrade psykisk hälsa. I mångt och mycket är detta även RSMH:s lägesbild för 2023.

Att många i RSMH:s målgrupper förutom utmaningar i arbetsförmåga dessutom saknar eget kapital och trängs undan från arbetsmarknaden samtidigt som Försäkringskassan i socialförsäkringstillämpningen under 2023 ännu inte frigjort sig från tidigare års repressiva regeltillämpning innebär en pressad privatekonomi för många av RSMH:s medlemmar. Ofta får kommunalt försörjningsstöd träda in. Sjukersättningen och försörjningsstödet har höjts marginellt de senaste 30 åren och ligger långt under löneutvecklingen i Sverige. Det skapar fattigdom som innebär ekonomisk stress vilket förvärrar det psykiska lidandet. 2023 års höga inflation har försämrat situationen för många av RSMH:s medlemmar med pressad ekonomi.

Även om vissa lättnader infördes i sjukförsäkringen 2021–2022 så är det fortfarande många som vittnar om hur illa de blivit behandlade av Försäkringskassan. Många utförsäkras fortfarande. Trots att de lever med svår psykisk ohälsa får de inte sin nedsatta arbetsförmåga erkänd av Försäkringskassan och de nekas därmed ersättning. Detta trots att inga verkliga utannonserade jobb finns som de skulle kunna klara. Ibland går det så långt att människor tar sina liv.

RSMH menar att det behövs en kommission som granskar dessa fall och som kan erbjuda upprättelse och ersättning till alla dem som drabbats av Försäkringskassans felaktiga beslut. Det kan gälla både personer som själva är berörda och deras anhöriga. Många har fått gå från hus och hem.

RSMH har krävt att staten ska ta sitt ansvar och tillsätta en upprättelsekommission att granska utförsäkringarna och att det ska gå att begära skadestånd och få en ursäkt från Regeringen och Försäkringskassan för felaktiga utförsäkringar. Människor ska ha rätt att återfå sin sjukpenninggrundande inkomst (SGI) och därmed återupprättelse av staten.

KOMMUNIKATIONER

RSMH har 2023 fortsatt att lyfta att minskade öppettider och svårigheten att få tala med en levande människa på myndigheter och offentliga aktörer är problematiskt för många med psykiska funktionsnedsättningar som inte självklart behärskar sitt digitala medborgarskap och de digitala vägarna till hjälp och stöd. Här kan AI-driven 1177 exempelvis bli rent livsfarlig likväl som chatbot:ar och automatiserade svarsfunktioner och envägskommunikation via internet.

RSMH kan varken bromsa denna samhällets generella automatisering och digitaliseringsutveckling eller med tillgängliga resurser fullt ut ensamma rusta de ännu inte fullt digitaliserade medborgarna med psykisk funktionsnedsättning för denna sköna nya värld. Här behövs mer samverkan och mer engagemang från staten då många snabba och undermåliga lösningar för samhällskommunikation och kontakt med socialtjänst och vården på kommunal och regional nivå från det offentliga Sverige drivs av ren resursbrist.

När det gäller mer fysisk kommunikation efterlyser RSMH en mer tillgänglig, trygg och inkluderande kollektivtrafikmiljö för alla användare, särskilt de med psykiska funktionsnedsättningar. Viktiga nycklar är då; utbildning av personal, tydligare information och kommunikation, tryggare och mer tillgänglig miljö, flexibla biljettsystem och verklig möjlighet att ge feedback och delaktighet i förbättringsprocesser inom kollektivtrafikmiljön.

TILLGÄNGLIG KULTUR

Här menar RSMH att mer kan göras av det allmänna på såväl nationell och regional nivå som lokalt i den lilla kommunen eller stadsdelen. Även privata aktörer kan ta ett ökat ansvar, men många av dessa målar alls inte utanför tvingande regler om tillgänglighet. Förbättrad information och kommunikation om kulturaktiviteter anpassad efter förutsättningarna för personer med psykiska funktionsnedsättningar är möjlig och kunskap därom inte svår att ta fram för den som vill bli ett föredöme. Likaså är anpassning av lokaler och evenemang, inkluderande programutveckling och genuina partnerskap och samarbeten med egenerfarna några saker som kan förbättra tillgängligheten till kultur för människor med psykiska funktionsnedsättningar.

GENOMFÖRDA PROJEKT OCH AKTIVITETER

UTBILDNING OCH KUNSKAPSSPRIDNING

Med hjälp av finansiering från Folkhälsomyndigheten har vi tagit fram studiematerialet "Jag, föreningen och samhället", ett studiecirkelmateriel fritt för våra lokalföreningar (och andra) att använda. Syftet var att utveckla den egenmaktstärkande metodiken ytterligare. Vi skulle veta oss an det i tre olika delar:

- Jag och min egenmakt
- Jag i föreningen
- Jag i samhället

Utifrån dessa tog vi fram material en utbildning och minst fyra utbildningar skulle hållas före årets utgång. En första utbildning hölls på förbundskansliet i september. Efter det genomfördes utbildningar i studiecirkel i Boden, Uppsala, Hultsfred, Klippan, Malmö, Enköping samt en online. Sammanlagt åtta utbildningstillfällen.

Vidare genomförde vi, så kallade, inflytandeaktiviteter där verksamhetsledaren åkte runt till ett antal föreningar för att prata om kamratstöd, föreningsaktiviteter och medlemsvärvning för att samla in tankar om hur dessa områden kan stärkas inför det framtida utvecklingsarbetet i organisationen. Följande föreningar besöktes: Sundvall, Visby, Karlstad, Uppsala/Verkstan, Lund, Malmö och Södertälje. På temat egenmakt hölls också ett onlineseminarium med rubriken "Ett samtal om begreppet egenmakt" på förbundskansliet i december.

Vi har också kunnat starta arbetet med att ta fram en e-utbildning för att bättre rusta medlemmarna i lokalföreningarna för att bättre kunna ta svåra samtal när det behövs. Det är vanligt att våra medlemmar mår väldigt dåligt i perioder och det ligger i sakens natur att våra medlemmar har olika typer av psykisk ohälsa. Vi ser att det är ett viktigt arbete att erbjuda stödinsatser som stärker det interna bemötandet så att vi kan arbeta för en trygg och varm plats för alla medlemmar.

VISAM - TILLSAMMANS FÖR VÄLBEFINNANDE OCH VÄRDIGHET FÖR ÄLDRE MED PSYKISK OHÄLSA

Beskrivningar av psykisk ohälsa hos äldre som inte sedan tidigare har diagnoser beskrivs ofta som ett tillstånd förenat med åldrande, som en mer eller mindre naturlig del av åldrandeprocessen. De äldre som får insatser i hemmet eller plats på särskilt boende slutar oftast att behandlas för sin psykiska ohälsa och psykiatriska diagnoser och den psykiska ohälsan hamnar i skymundan för mer synliga behov. Med projektet Visam vill vi öka möjligheterna att ta till sig kunskap om att åldras med psykisk ohälsa och därigenom öka äldres förutsättningar att få rätt stöd.

Visam är ett Arvsfondsfinansierat projekt som syftar till att skapa en kunskapsplattform för RSMH att stötta äldre med psykisk ohälsa och skapa lärande kring åldrande och psykisk ohälsa riktad mot seniorer, professionella vårdgivare och anhöriga. Projektet har tre övergripande mål:

- Ta fram en e-utbildning om att åldras och att vara äldre med psykisk ohälsa.
- Ta fram en studiecirkelutbildning riktad mot personer som vill bli kamratstödare till

personer med psykisk ohälsa.

- Uppsökande verksamhet för att nå äldre vars välbefinnande hotas av att existerande eller vara på väg att utveckla psykisk ohälsa

Tillsammans med våra lokalföreningar erbjuder vi aktiviteter riktat mot äldre med särskild uppsökande verksamhet till äldre som lider av ofrivillig ensamhet och isolering. Projektet kommer att ha särskilt fokus på Stockholm, Dalarna och Skåne där vi har en samverkan med PRO. Andra projektpartners är Nationellt Kompetenscentrum Anhöriga (NKA), PRO Skåne, Nässjö kommun & ABF. Under projektets löptid bjuder vi också in fler organisationer, kommuner och regioner.

Under året har projektet tagit fram en studiecirkel som fått namnet Årsrik och livsklok*. Till cirkeln har vi skapat en grafisk arbetsbok med reflektioner, illustrationer och svartvita fotografier som vi hoppas kan användas i flera sammanhang och långt efter projektiden. Den e-utbildning för baspersonal om att åldras med psykisk ohälsa som togs fram under 2022 färdigställdes tidigt på våren 2023 och efter detta har vi tillsammans arbetat med att marknadsföra den till landets kommuner. Vi besökte exempelvis socialcheferdagarna i Karlstad och presenterade den och förbundet som utställare på mässan. En annan viktig del av projektarbetet under 2023 var den uppsökande verksamhet vi hade. Fokusgrupper med äldre personer om deras livssituation och vad de själva önskar, hölls bland annat på ett LSS-boende i Lund, i Malmö och på förbundskansliet i Hägersten.

**Syftet med cirkeln är att inspirera dig som är äldre till nya reflektioner kring din tillvaro, att både få se tillbaka och framåt på ditt liv med all den klokhet åren gett dig. Vi hoppas att cirkelns material och upplägg kan ge dig nya insikter om vad du behöver för att leva rikt och möjligheten att dela dem med andra. Det är inte en cirkel om att åldras med psykisk ohälsa utan om att leva väl utifrån dina egna önskemål och behov.*

FATTA, EN FÖRSTUDIE OM FAKTORER SOM FRÄMJAR SKOLNÄRVARO

FATTA (Förtroende, Ansvar, Trygghet, Tid, Acceptans) är en förstudie, delfinansierad av ESF Stockholm (Europeiska Socialfonden). Projektet pågick mellan 230801–240131.

I förstudien har RSMH undersökt vilka framgångsfaktorerna är för att främja skolnärvaro, förebygga och åtgärda skolfrånvaro och vilka utmaningar som finns. Förstudien har genomförts i samverkan med tre skolor, Drottning Blankas Gymnasieskolor i Vasastan respektive Nacka, samt Visättraskolan i Huddinge, samt med Elevhälsan.se. Elever, skolpersonal och vårdnadshavare har bidragit. Metoder för insamlande av kunskap har varit fokusgrupper, workshops, intervjuer, enkäter samt inläsning av forskning och kunskapsunderlag.

Några av rapportens viktigaste budskap är:
Bygg relation med eleverna
Stärk elever i att ta hand om sin psykiska hälsa
Utveckla samverkan med vårdnadshavare

Från vänster: Selene Cortes, kanslichef RSMH, Charlotte Mörner Stein, föräldranätverket Rätten till utbildning, Gunnar Villevinge, Projektledare FATTA, Embla Persson, Sveriges elevkårer, Erik Hall, rektor Visättraskolan, Dejan Matic, rektor DBGY Vasastan och Malin Gren Landell, psykolog & författare.

Den 24 januari 2024 presenterades projektet och rapporten vid ett slutevent, ca 40 personer närvarade. Eventet spelade in och har väckt stort intresse. Nu går vi vidare och planerar en ansökan för ett genomförande. Flera nya skolor och förvaltningar har visat intresse för att delta. Om en ansökan beviljas kan ett genomförandeprojekt starta i höst och pågå max tre år.
[Här finns länk till rapporten.](#)

PERSONLIGT OMBUD FÖR BARN OCH UNGA

Personligt Ombud Ung är också ett projekt finansierat av Allmänna Arvsfonden som haft sitt första verksamhetsår 2023. Projektet drivs tillsammans med Personligt Ombud- Skåne (PO-Skåne) och innebär i korthet att ta fram en modell för att Personligt Ombud även skall kunna innefatta barn och unga. Vi utgår här ifrån barnets behov och Barnkonventionen med målet att verka för att utöka målgruppen för statsbidrag att även gälla barn och unga.

Under det första året har vi arbetat med utåtriktat nätverksarbete med olika aktörer, spridningsaktiviteter, träffat unga i skolor fritidsgårdar och bjudit in till möten med unga för att kunna utröna hur behoven ser ut för barn och unga. Under året har vi, exempelvis, haft dialogmöten med SKR, Socialstyrelsen, YPOS, BRIS, Barnrättsbyrå, RISE, Maskrosbarn, Skogsrå, RFSL, vårdcentraler i 3 kommuner, Fritidsgårdar i 5 kommuner Barn och Ungdomsentrén, med flera.

Vi har skapat anpassade blanketter för fullmakt, samtycke och tystnadsplikt så att de unga enkelt kan förstå vad de skriver på, och riggat för säker dokumentering och statistisk analys. Vi har gemensam handledning en gång i månaden för att skapa samsyn och förståelse för uppgiften. Detta har resulterat i ökad förståelse för regionala skillnader och behov av att testa olika metoder i de olika regionerna som fungerar för barn och unga. Vidare har vi genomfört ett antal föreläsningar, exempelvis HÄLSAM (SVOM) i Västernorrland/Jämtland/Härjedalen, folkhögskola i Göteborg, och på MR-dagarna.

UNGDOMSLÄGER OCH PRIDE

Under sommaren 2023 anordnade lokalföreningen VILJA ett PRIDE läger i Sundsvall. Arbetet började 4 juni och avslutades med Sundsvall PRIDE 6-8 juli tillsammans med 11 medverkande unga från hela landet.

Mellan den 8-10 december så höll ytterligare ett läger i Umeå med 10 deltagare där temat var ofrivillig ensamhet. Vi höll en workshop kring ämnet och deltagarna fick göra övningar både individuellt och i grupp.

RSMH OCH VOX VIGOR

Vox Vigor är en nättidning som ger personer med psykisk ohälsa en röst. Vox står för röst och Vigor för kraft. Tidningen finansieras av Allmänna Arvsfonden och ägs av Studieförbundet i Uppsala-Västmanland. RSMH samarbetar med Vox Vigor i syfte att utbilda medlemmar i journalistiskt skrivande, fotografering och digital publicering. Vox Vigor har även erbjudit fotokurser med fotografen och journalisten Hasse Hedström och redaktionen har gjort resor till Skellefteå och Malmö där de, bland annat, besökte RSMH:s lokalföreningar.

Läs mer på voxvigor.se.

MOT OFRIVILLIG ENSAMHET

Med medel från statsbidraget "Minska ofrivillig ensamhet" från Socialstyrelsen kunde vi göra en välbehövlig satsning på att nå såväl gatekeepers, som anställda på kommuner, regioner och inom vården med information om vår verksamhet och våra lokalföreningar. Vi la en stor del av det arbetet under den senare delen av året då vi vet att många som lider av ensamhet och isolering upplever det extra starkt under högtider som julen då familjesammankomster och annan gemenskap tenderar att intensifieras. Vi vet att det kan ta emot att, som enskild individ, söka sig till externa sammanhang. Det är därför viktigt att personal offentlig sektor känner till oss och kan hänvisa till oss. Vi tog bland annat fram nytt informationsmaterial och spred till de orter vi har lokalföreningar.

Vi kunde också ta fram ett antal filmer med medlemmar som länge varit engagerade inom RSMH i syfte att nå ut till ofrivilligt ensamma för att motivera dem att kontakta oss, samt ett längre filmat samtal om just ensamhet med psykologen Anna Bennich (vänster).

RSMH:S BIDRAG TILL DET LÅNGSIKTIGA ARBETE MED SUPPORTED EDUCATION (SED) SPRIDS NU INTERNATIONELLT...

Att en fullständig gymnasieexamen underlättar förutsättningar för en god psykisk hälsa, är idag allmänt känt. Sedan 2012 har RSMH arbetat efter den psykiatriska rehabiliteringsmetoden Supported Education, i olika nationella och transnationella projekt. Här har inte minst Hanze universitet i Nederländerna, via Lies Korevaar (prof. em. i rehabiliteringsvetenskap), varit en viktig del i arbetet liksom övriga i partnerskapet med RSMH.

I projektet SECiSo (Supported Education in Civil Society) som genomfördes mellan 2017-2019 och finansierades av Europeiska Socialfonden, skapades en verktygslåda i metoden, utifrån svenska förhållanden. Metoden är framtagen för personer med psykiska funktionsnedsättningar och är därför väl anpassad för de utmaningar för psykisk hälsa som kan föreligga eller uppstå. Förutom att RSMH arbetat direkt gentemot elever, både via individuellt och gruppbaserat stöd så har vi även utbildat olika verksamheter i Sverige kring Supported Education. Flera samarbetspartner har varit viktiga i arbetet som exempelvis Mittuniversitet som idag har implementerat metoden.

Under arbetet har RSMH tagit fram verktygslådan "Så kan du stödja unga med psykisk ohälsa i skolan". Denna har nu valts att bli en del av "Toolkit for school Success" vilket är en del av the European School Education Platform, ett initiativ av EU-kommissionen. Syftet är att samla exempel, resurser och initiativ som kan främja inkluderande utbildning och möta utmaningen kring tidiga skolavhopp.

Verkttygslådan på svenska att ladda ner kostnadsfritt på www.seciso.org.

...OCH FORTSÄTTER ATT VÄXA NATIONELLT...

På våren 2023 lämnade vi ett anbud i en upphandling för att, under tre år, utbilda Samordningsförbundet Östra Södertörn i Supported Education, och handleda personal samt utveckla metoden. Vi vann upphandlingen och har under hösten 2023 haft 14 utbildningsdagar och utbildat ca. 280 personer. Vi har även haft breda föreläsningar a 2 timmar, för 50 - 600 partners i Östra Södertörn, såsom Arbetsförmedlingen, BUP, Försäkringskassan, skolchefer med flera.

MÖT EWA OCH DENNIS, TVÅ AV RSMH:S MEDLEMMAR

Hej Ewa Snellman Welén! Vem är du?

– Jag heter Ewa och är kassör på lokalföreningen Hallstahammar och distriktet RSMH Västmanland. Förra året firade vi 35-årsjubileum i Hallstahammar, så jag har varit engagerad i föreningen i 36 år nu.

Hur hittade du till RSMH?

– Jag hade upplevelser som gjorde att jag mådde väldigt dåligt en tid, en grupp på min arbetsplats jobbade med kamratstöd och de hjälpte mig. Sedan pratade vi om att starta en förening utanför arbetsplatsen, hittade vi en lokal och startade föreningen. Då var vi cirka 10–15 personer. Idag är vi 66 medlemmar.

Hur ser ditt engagemang i lokalföreningen ut?

– Jag är på föreningen så mycket jag hinner, ett par gånger i veckan. Vi har pysselkvällar, studiecirkel och vi odlar. När det är säsong har vi julmiddag, grillkvällar och gör utflykter till en kursgård vid Mälaren.

Vad är mest givande med ditt engagemang?

– Att kunna hjälpa andra när det behövs, att ta tag i saker som måste göras. Och att se förändringarna i hur människor mår efter att de har kommit till oss, det är verkligen givande! Kamratstödet är det bästa med RSMH, ingen står ensam i sin egen situation och jobbiga tider.

Hej Dennis Landén! Vem är du?

– Jag heter Dennis och gör praktik just nu på RSMH Lund. Vi håller på att starta upp en ungdomsverksamhet där jag är ungdomsansvarig. Inom föreningen spelar jag mycket musik, vi har ett RSMH-grundat band. Vi spelar lite varstans, och informerar om föreningen, det är på en annan nivå, jag får komma in och bidra med min erfarenhet och vara kreativ med musiken, det går hand i hand.

Hur hittade du till RSMH?

– Min farbror var med i föreningen och vi var med i ett reportage i tidningen Faktum. Sedan blev det som det blev, jag fick börja arbetsträna på föreningen och har varit här i sex–åtta månader

Hur ser ditt engagemang i lokalföreningen ut?

– Jag har fått stora möjligheter att göra vad man vill här, liksom. Det bästa med föreningen är att vi delar erfarenheter med varandra, ingen är fläckfri, alla har sitt och har varit med om olika saker. Det är en typ av gemenskap som är svår att hitta någon annanstans. Jag har precis påbörjat ett nytt projekt att besöka skolor och spela musik inom ramen för idrott och hälsa. Vi berättar för eleverna vad föreningen kan göra och vad vi står för.

Vad det bästa med RSMH?

– Det bästa med RSMH är gemenskapen, att man kan komma hit som man är och blir accepterad ändå. Det är det viktigaste.

VI TÄNDER ETT LJUS I MÄNNISKORS MÖRKER – RSMH:S JULKAMPANJ 2023

Det har varit väldigt tyst kring RSMH under lång tid, något vi behöver göra något åt. Det är förståeligt med stiltje under byte av ledning och RSMH har, som nämnts ovan haft några tuffa år sedan pandemin. Samtidigt vet vi att många fler skulle kunna dra nytta av vår verksamhet. Därför ville vi trycktesta våra budskap i en julkampanj som tydligt visar vilka vi är, vad vi gör och att vi är nationellt utbredda.

Under hösten 2023 samlade vi 10 lokalföreningar, från Kalix i norr till Lund i söder, för att under november och december tillsammans dela ut 3 000 julklappar till personer över hela landet. Vi ville ge klappar till människor som kanske inte får en julklapp av någon och vi la ner, förutom ett litet doftljus och chokladhjärtan, information om RSMH i stort och lokal information om program och öppettider hos den lokala RSMH-föreningen. Dessa delades ut på gator och torg samtidigt som vi utförde ett massivt PR-arbete för att berätta om såväl initiativet som sakfrågan ofrivillig ensamhet.

Och namnet, *"Vi tändar ett ljus i människors mörker"* kommer från en av våra medlemmar som i en mening sammanfattade vad RSMH innebar för henne. Visst är det vackert?

RSMH BESÖKER SOCIALMINISTER JAKOB FORSSMED

Julkampanjen föll otroligt väl ut och under november-december hade vi, förutom lokala tv, radio och tidningsartiklar, en publicerad debattartikel i Svenska Dagbladet, "Ensamhet skapar stora hälsorisker" medverkan i Nyhetsmorgon samt ett ministerbesök hos socialminister Jakob Forssmed, som precis två veckor innan hade blivit utsedd av WHO till en av tolv delegater i den då nyss tillsatta globala kommissionen mot ensamhet.

Det var ett fint samtal där vi pratade om nödvändigheten i att alla delar av samhället samarbetar för att möta den stora utmaningen med ofrivillig ensamhet och isolering, samt de risker det medför.

ÅRETS FORSKNINGSTIPENDIUM GÅR TILL LINDA WALLIN FÖR PROJEKT OM UNGAS TRAUMABEHANDLING

Varje år delar RSMH ut ett forskningsstipendium för att främja forskning om psykisk ohälsa. Priset delas ut till minne av Johan Cullberg och 2023 gick priset på 100 000 kronor till Linda Wallin och hennes forskning om ungas traumabehandling. Linda är legitimerad psykoterapeut och socionom som jobbar inom barn- och ungdomspsykiatri. Hon är även doktorand på Forskarskolan på Umeå universitet på uppdrag av Region Norrbotten och Västerbotten. Hon drivs av allas rätt till lika vård och hennes forskning bottnar i att våldet mot barn och unga har ökat och att det, av de drabbade, är ca. 15-20 procent som utvecklar trauman. Trots att det är vanligt får barn och unga i glesbygden inte erbjudande om lika och nära vård. Det finns också för få utbildade terapeuter för traumavård.

I sin kommande forskning vill Linda Wallin bidra till att utveckla vård där en del av behandlingen kan ske digitalt. Hon kommer själv från inlandet och ser hur barn och unga som

får behandling behöver resa långt, ibland med föräldrar som behöver ta ledigt från jobbet utan ersättning. Ibland får patienter resa så långt som två till tre timmar, enkel väg. Hennes forskning inkluderar intervjuer med barn och unga som bor i glesbygden som sedan kommer att göra traumabehandlingen till en viss del digitalt. Detta skall sedan testas i en pilotstudie. Pengarna skall också användas till att testa behandlingsmetoden CUST; compassionfokuserad behandling på unga. CUST är en metod där man övar på självmedkänsla, att hantera sina känslor och stötts i att utveckla en bättre självbild. Idag vet man att den hjälper vuxna, och nu vill Linda Wallin och kollegorna se hur metoden kan fungera för barn och unga.

RSMH:S INTERNATIONELLA ARBETE

RSMH är medlemmar i My Right som är den svenska funktionsrättsrörelsens organisation för internationellt utvecklingsarbete och bistånd. Genom My Right bedriver RSMH, SIDA-finansierade, utvecklingssamarbeten med organisationer i biståndsländer. Utbredd fattigdom, diskriminering och stigma gör det svårt för människor med psykisk ohälsa att påverka sina liv och ställa krav på mänskliga rättigheter. RSMH:s arbete bidrar till att förändra detta. Det internationella utskottet ansvarar för en stor del av det praktiska arbetet. I början av 2023 avslutades ett mångårigt, mycket framgångsrikt arbete med organisationen TUSPO i Tanzania. Vi fortsätter dock att stötta och hålla kontakten med organisationen och alla de människor vi lärt känna genom samarbetet.

Samarbetet med föreningen TK Fenix i Tuzla, Bosnien Hercegovina fortsatte. TK Fenix är precis som RSMH en brukarorganisation som arbetar för ökad kunskap om psykisk ohälsa, minskat stigma och ökad delaktighet. För medlemmarna handlar det också om att bryta ensamheten och öka självkänslan. RSMH:s internationella utskott träffar TK Fenix varje månad via Zoom. Ett nytt SIDA-finansierat samarbetsavtal togs fram, och i september besökte vi Tuzla för att träffa föreningen och delta i en workshop kring återhämtning och stigmatisering.

Det internationella utskottet har även deltagit i ett Nordic-Baltic Seminar on Peer support/kamratstöd. Seminariet som finansierades av Nordiska ministerrådet ägde rum i Estland med deltagare även från Finland. Syftet var att bygga upp ett nätverk för erfarenhetsutbyte och kontakterna har fortsatt via digitala möten.

Vi har även haft en del internationella besök, bland annat från organisationen: Persol Deverse and Persol Next Stage från Japan, som ville få inblick i hur vi jobbar med mångfald, inkludering, stigmatisering och arbetsliv för personer med svår psykisk ohälsa.

TIDNINGEN REVANSCH - VÅR MEDLEMSTIDNING

Revansch utkom med fyra nummer under året med en upplaga på 7 000 exemplar. Tidningen distribuerades till 4 200 RSMH-medlemmar och 200 prenumeranter. Övriga exemplar gick till lokalföreningar och distrikt, samt till särskilda målgruppssatsningar där professionen inom rättspsykiatri eller beslutsfattare valdes ut för ett särskilt temanummer, mässor och aktiviteter med bokbord.

Revansch kompletterades under året med en webbversion, www.tidningenrevansch.se. Under vintern togs en ny grafisk profil fram för tidningen, med logotyp, typsnitt, färg och form som fungerar både på webben och i tryck.

Tidningenrevansch.se hade från lanseringen i maj till den 31 december 2023: 3 217 användare, 7 100 sidvisningar och 20 100 händelser.

Chefredaktör 2023 var Anna Morin. På RSMH:s kongress antogs ett tidningsuttalande som ligger till grund för Revansch och chefredaktörens arbete. På mötet lanserades webbtidningen och en läsarundersökning genomfördes. Under året har redaktionsrådet samlats fyra gånger, blandat fysiska och digitala träffar. I rådet finns engagerade medlemmar, flera av dem medverkade med material i Revansch under året, både text och foto.

Tidningsteman 2023 var föreningsliv, rättspsykiatri, ung och engagerad, samt globalt. Inom varje teman fanns artiklar och intervjuer om RSMH:s aktiviteter inom respektive område. På omslaget fanns traditionellt offentliga personer som i en längre intervju berättade om sin psykiska ohälsa och återhämtning. Personerna 2023 var boxaren Anthony Yigit, influencern Therése Lindgren, stå-upp-komikern Marika Carlsson och konstnären Julia Pivén.

RSMH UTBILDNING AB - RUAB

RSMH Utbildning Sverige AB (RUAB) startades 2021 och är vårt egna aktiebolag som förädlar, utvecklar och implementerar projektresultat från organisationen. Detta gör oss unika i brukarrörelsen, framför allt eftersom bolaget drivs på helt kommersiella villkor. Vi har alltså inga rena bidragsmedel i RUABS verksamhet. År 2023 var dess andra fulla verksamhetsår och RUAB har idag två huvudprodukter, brukarstyrd brukarrevisioner och kurs i återhämtningsinriktat förhållningssätt. Båda produkterna är resultat av utvecklingsprojekt som drivits på förbundet genom förbundskansliets verksamhet, som sedan förädlats och kommersialiserats. Vi har även en utbildning som syftar till att ge stöd till företag och organisationer att möta personer med psykisk ohälsa.

Under 2023 har vi utbildat cirka 300 personer i återhämtningsinriktat förhållningssätt i region Skåne, Göteborgsregionen och Stockholms stad. Vi har genomfört tre större brukarstyrd brukarrevisioner:

- En brukarrevision för Stockholms Stad om stadens stöd till personer med samsjuklighet.
- En brukarstyrd brukarrevision för WeMind om hur WeMind arbetar med delaktighet och transparens.
- En brukarrevision (som avslutas i februari 2024) för NSPH och projekt "Mötesplats Anhörig" som handlar om anhöriga till personer med samsjuklighet och deras behov av stöd.

I den sista revisionen så utvecklar vi en ny metod som är en triangulering för att fånga brukares röst genom att fråga de tre viktigaste intressentgrupperna som är verksamma i brukares liv: brukarna själva, anhöriga och professionen. Vi kommer att fortsätta utveckla metoden under 2024 i nya brukarstyrd brukarrevisioner.

EKONOMISK KOMMENTAR ÖVER ÅRETS VERKSAMHET SAMT FÖRSLAG TILL DISPOSITION AV 2023 ÅRS RESULTAT

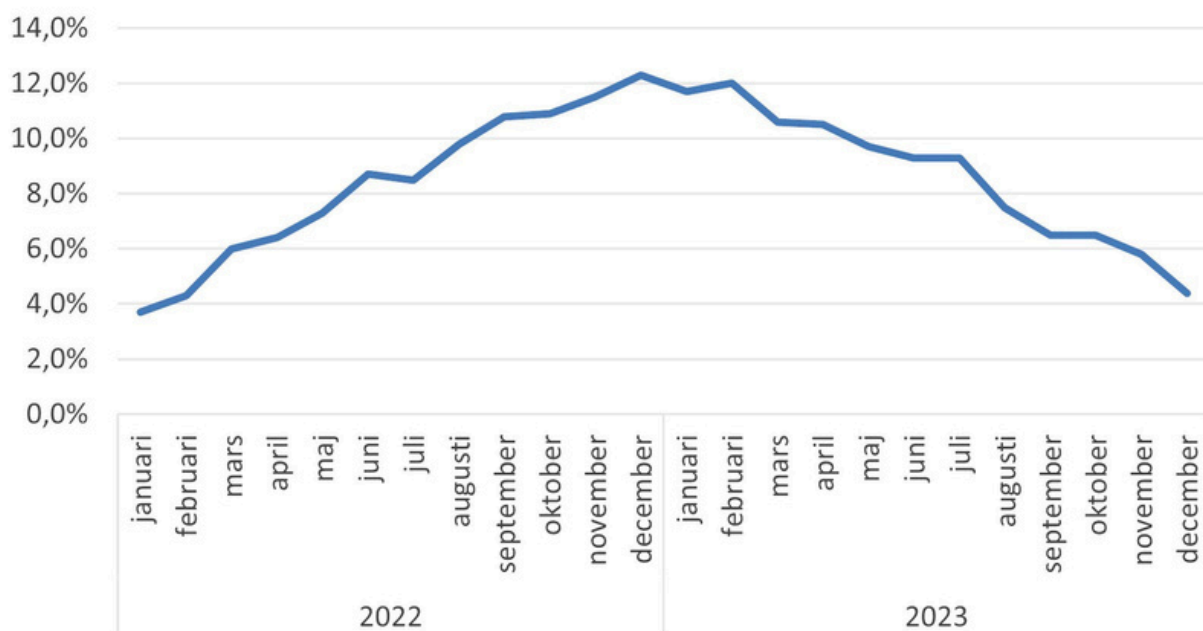
Bilaggt denna verksamhetsberättelse är förbundets Årsbokslut för räkenskapsåret 2023-01-01 – 2023-12-31 upprättat enligt BFNAR 2017:3 för mindre företag enligt K2-regelverket. RSMH:s verksamhet presenterar inom ramen för detta redovisnings-regelverk ekonomisk information om verksamheten alltsedan verksamhetsåret 2019. I och med RSMH:s medlemskap i GIVA Sverige och Svensk Insamlingskontroll vid årsskiftet 2023/2024 blir 2023 det sista bokföringsår som redovisas i K2 och från och med 2024 kommer RSMH att upprätta redovisning i K3.

Statsanslaget till RSMH som "handikapporganisation" (i.e funktionsrättsorganisation) 2023 blev cirka 5,6 procent lägre jämfört med föregående år. Förbundets intäkter minskade också totalt sett under 2023. Detta främst på grund av minskade gåvor och övriga föreningsintäkter. Ett omtag planeras för 2024 för hela insamlingsverksamheten vid riksförbundet.

På kostnadssidan ökade kostnaderna för personal liksom övriga externa kostnader då flera större projekt bedrivits under året. Även den allmänna inflationsutvecklingen under 2022–2023 har pressat upp förbundets löpande kostnader utan att dess huvudintäkter på motsvarande vis ökat. I december 2022 genomfördes för ordinarie personal (ej engagerad i externt finansierade projekt) vid RSMH:s förbundskansli en omorganisation där antalet ordinarie tjänster i linjeorganisationen, efter genomförda MBL-förhandlingar, drogs ned från 6,45 tjänster till 4,40 dito. Under 2023 låg därmed majoriteten av personalkostnaderna vid riksförbundet mot externt finansierade projekt.

Under 2023 genomfördes riksförbundets kongress i maj i Södertälje. Arrangemanget blev på marginalen något dyrare än budgeterat vilket utifrån inflationsutvecklingen 2022–2023 nog inte är ägnat att förvåna. Nästa kongress planeras till maj 2027.

Inflationen i Sverige 2022-2023 enligt KPI - SCB

Se vidare förbundets Årsbokslut för räkenskapsåret 2023-01-01 – 2023-12-31.

RSMH:s förbundsstyrelse har under året med både oro och stolthet följt utvecklingen i förbundets medlemsföreningar runt om i Sverige. De förtroendevalda, funktionärer, anställda och vanliga medlemmar som under året kämpat för att hålla ihop RSMH:s föreningar och verksamhet är en källa till såväl stolthet som tacksamhet för förbundsstyrelsen. Förbundets olika ansträngningar att hjälpa lokal verksamhets livsviktiga engagemang har dock tyvärr inte alltid varit lyhört, eller i rätt tid på rätt sätt. Mycket har gjorts, men hade kunnat göras bättre. Detta är något som framgår tydligt efter den serie rundringningar och samråd styrelsen och förbundskansliet genomfört under året.

Även vid riksförbundets Idédagar i Stockholm januari 2023 liksom vid riksförbundets kongress i Södertälje maj 2023 och i samband med den så kallade julkampanjen i december 2023 gavs inspel om hur föreningar och förbund kan förstärka sitt samarbete på ett bättre sätt. RSMH:s nyvalda förbundsstyrelse har därför bland annat beslutat att utöka tjänsterna vid förbundskansliet med omedelbart fokus på föreningsstöd från och med verksamhetsåret 2024.

Årsresultat efter finansiella poster för verksamhetsåret 2023 är innan dispositioner ett underskott om 1 254 977 kr.

RESULTATDISPOSITION UTIFRÅN ÅRSBOKSLUT FÖR RÄKENSKAPSÅRET 2023-01-01 – 2023-12-31

Till förfogande står följande medel i kronor:

Balanserat resultat	4 063 791
Årets resultat	<u>-1 254 977</u>
	2 808 814

Styrelsens föreslår följande disposition:

Återföring av fonderade kongressmedel	600 000
Återföring av fondering organisationsutveckling	<u>581 829</u>
	1 181 829

I räkning balanseras	<u>3 990 643</u>
----------------------	------------------

Enligt styrelsens förslag till disposition kan årets resultat även tecknas:

Resultat enligt Resultaträkning	-1 254 977
Dispositioner	<u>1 181 829</u>

Årets resultat efter dispositioner	-73 148
---	----------------

Not 7 Eget kapital

	Forskning	Stipendie-fond	Organisations-utveckling	Kongress	Balanserat resultat	Totalt EK
Eget kapital vid årets början	94 335	3 130 064	581 829	600 000	4 063 791	8 470 019
Ändamålsbestämt av styrelsen	-94 335	94 335	-581 829	-600 000	1 181 829	0
Ändamålsbestämt av givaren		19 225				19 225
Utnyttjande		-164 000				-164 000
Årets resultat					-1 254 977	-1 254 977
Eget kapital vid årets slut	0	3 079 623	0	0	3 990 643	7 070 266